

A n e t r æ e t

Nr. 86, september 2022

ISSN: 1603 – 0281

29 medlemmer deltog i årets udflugt.

Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forening

Indhold

Busturen 2022.....	3
Nyt fra Fotogruppen.....	5
En vestermariedrengs erindringer.....	6

Kære medlemmer.

Jeg håber I alle har haft en covid 19 fri sommer, og I igen er klar til en vinter med slægtsforskning.

Med bladet følger vinterens program. Jeg håber det falder i medlemmernes interesse, og at I vil møde flittig op, til alle de gode foredrag vi har booket os ind på, i den kommende sæson.

Busturen var noget halvløjt booket i år. Jeg håber det er bedre til næste år, måske er det eftervirkningerne efter Covid 19. Det vælger jeg at tro på.

Da der sidste sæson var meget ringe tilslutning til cafeaftnerne, vil vi give det et sidste forsøg frem til december i år. Hvis ikke der er tilslutning, må vi konstatere at det ikke er i medlemmerne interesse, og så vil blive lukket ned i fremtiden.

Har du lyst til at arbejde selvstændigt med din slægts- eller lokalhistorie, så er ”mandagsholdet”, hvor vi mødes hver mandag fra september til marts måske noget for dig, Her er der ledige pladser for medlemmer som arbejder selvstændigt med deres projekter inden for slægts- og lokalhistorie. Det vil sige at man ikke kan forvente større muligheder for hjælp. Vi sidder sammen og laver hver vores arbejde, og har nogle hyggelige timer sammen fra 18:30 til 21:30. Hvis det har din interesse så kontakt formanden.

P.S. Husk nyt brugernavn og password til Bornholmskegårde på bagsiden.

Formand Hans Ressel

Dato	Program – Husk at sætte kryds i din kalender
Lørdag 24/9 kl. 14.00	På rov i familietræet, Rønne Bibliotek
Søndag 30/10 kl. 14.00	Kastellet's fantastiske historie, Rønne Bibliotek
Onsdag 16/11 kl. 19.15	Fotoaften, Rønne Bibliotek
Lørdag 26/11 kl. 14.00	Julehygge med quiz og banko, Rønne Bibliotek
Hold dig opdateret på	https://bslf.dk/da/arrangementer.html

Busturen 2022

Af Jens Aagesen

Der var god plads denne gang i den store bus fra Jan-Oles Turisttrafik til de 24 fremmødte.

Efter formand Hans Ressel og chauffør Lauge havde budt os velkommen blev mikrofonen overladt til Hans Vindahl, der i år ville prøve, ikke at snakke for meget.

Bussen skulle gerne være en "Glædens Spreader" hvor vi kunne blive enige om historiske facts, men ellers diskutere alverdens skrøner.

På vej mod Hasle kom vi forbi et af kommunens 22 opsatte grønne cykelskure, hvor der er service til øens mange cykelturister med opladning, cykelpumpe osv. Flot tiltag til denne voksende gruppe.

Sorthat

Der blev drøftet lidt omkring navnet Muleby, derimod var ingen i tvivl om Sorthat, der har navn efter den sten ud for kysten, der lignede en bowlerhat. Hans kunne dog fortælle at lige denne sten var sprængt væk fornyelig, da den lå i vejen for fiskerne!

Fejlslåede sten gav ingen løn.

Uden løn

Efter at have passeret Hasle tog vi en lille afstikker ned til Vang, og fik historien om de stakkels stenhuggere der ikke fik betaling for arbejder hvor stenen ved et uheld knækkede forkert og man så måtte starte forfra på en ny sten.

Fejlslåede arbejder er udstillet ved Vang Havn som minde.

Teknisk Samling

Vi har tidligere besøgt Bornholms Tekniske Samling, men der er sket væsentlige ændringer siden da.

Bl.a. er den kendte flyvemaskine "Krølle Bølle" kommet op i samlingen.

Det blev oplyst at en enkelt dame havde afleveret 6.170 kaffekopper, som kan beundres i loft og vægge.

144 bornholmske musikkassetter

Også en flot samling af Musikkassetter af bornholmske kunstnere er havnet i samlingen.

Det kunne være sjovt bare at høre et enkelt nummer dagligt på den lokale DR-station herfra?

Har de ikke afspilningsudstyret kan det også findes på samlingen, hvor der er

masser af gamle radioer, pladespillere og MC-afspillere.

Frokost i haven

Vejret var strålende solskin, trods vejrmeldinger om det modsatte, men sådan har det jo været hele sommeren, så vi nød alle den medbragte frokost på havens dejlige bord og bænke.

Efter det sædvanlige ”familieportræt” taget af Lauge Chauffør gik turen nordpå langs kysten.

Her passerede vi Døndalen hvor der var lejlighed til at diskutere oprindelsen til navnet.

Det hedder nok ”Dynjdålinj”, da der er meget hængedyng i åen.

Skrøner må diskuteres.

Kambucha

Efter turen langs nordkysten endte vi i Nexø Møbelfabrik.

”Generatoren”

Her var der flot dækket op i et lokale kaldet ”Generatoren”.

Det kunne rumme i alt 148 deltagere og havde spændende kulisser.

Vi blev budt velkommen med en lækker afkølet drink, af Malene Rossil der har startet en spændende læskedriksvirksomhed i Møbelfabrikken.

Malene fortalte lidt om Kambucha, hendes baggrund og idéen med at udvikle fabrikationen. Derefter var der smagsprøver i dejlige vinglas, der gav mulighed for både at dufte og smage de forskellige varianter, der har navne efter de bornholmske byer.

For eksempel:

Hasle, med blåbær og mynte.

Allinge, med æble og Aronia.

Svaneke, med hamp og honning og endelig

Nexø med smag af havtorn og honning.

Malene holder åbent for indkøb hver tirsdag 15-17.

Kaffetid

Tilbage i bussen sad vi spændte for at se hvor kaffen skulle tages.

Vi var en smut nede i Snogebæk, og Hans quizzede os frem til måske noget med Sct. Peders Kirke.

Men efter en lille rundtur holdt vi til sidst alligevel foran "Den lille Havfrue" i Snogebæk, hvor der så stod te/kaffe, kringle og til sidst lagkage klart.

Godt forsynede satte vi snuden hjem-efter, men Hans indfriele dog oplægget til et kig ind i Sct. Peders Kirke på vej hjem.

Tak for en dejlig tur i det smukke vejr, hvor vi både fik ny viden, kammeratligt samvær og en hyggelig bustur.

Nyt fra FOTO-gruppen

Af Elo Jacobsen

Nu er vi startet vi på 6. sæson. Jeg troede ikke der var flere billeder der skulle fotograferes, men Anette Eriksen har spurgt mig om at affotografere alle BORNHOLMERENS papirbilleder, som de brugte som "arkivfoto" når de lavede reportager.

Der skal tages ca. 10.000 billeder, så det tager nok et par måneder.

Det er billeder fra ca. 1970 til BORNHOLMEREN lukkede i 1994.

Onsdagsholdet holder kaffepause.

Fra venstre Lisbeth Nilsson, Svend Aage Knudsen, Elo Jacobsen, Erna Andersen, Jørgen Elleby, Flemming Svenningsen og Illona Wachholz.

Digitalisering af billeder.

Der er kommet lidt flere billeder ind til digitalisering, det er jo godt, men der er stadig mange billeder derude, og har du lysbilleder eller dias kan jeg også digitalisere dem

Opløsningen bliver på ca. 6 MB.

Kom frisk, hvis I vil have jeres billeder digitaliseret, I må godt selv hjælpe til.

Kontakt mig på:

elo.jacobsen@outlook.dk

eller telefon 30 49 26 51.

Ejn vestermariahorra fortæller

Lars Peter Dahl, tidligere pedel på Knudsker Skole, fortsætter her sin fortælling om sin barndom på Nørregård i Vestermarie.

Skoleliv i Tingsted

Vi skulle også altid hente kul til kakkelovnen. Dengang fik man ofte kul i store klumper som skulle slås itu. Til det havde lærer Kofoed kun en gammel økse.

En gang Kaj Kruse skulle knuse kul var han så uheldig at hugge sig selv oven i hovedet med øksen. Der kom en ordentlig flænge og det blødte meget. Fru Kofoed måtte vikle et lagen rundt om hovedet på ham og Kofoed fik travlt med at starte sin lille Fordvogn og babu ud til lægen.

Kaj fik nu ikke nogen mén af det. Samme Kaj var meget uheldig. Engang ville han kysse en pige der hed Grethe, men hun gav ham et ordentligt skub så han snublede og faldt så uheldigt, at han ramte renselugen til skorstenen. Nyt stort hul, og igen måtte Kofoed til lægen med Kaj.

På cykeltur til Alminding

Engang fik vi besked på at vi alle skulle have cykler med. Vi skulle på cykeltur til Almindingen. Kofoed skulle vise os Kongemindet og alle andre minder.

Det var ikke det der interesserede en flok store drenge allermest. Så han

havde frygteligt besvær med at få os til at cykle ordentligt. Han råbte op flere gange med at det var sidste gang han gad give os sådan en tur. Vi burde være taknemmelige for at han var så flink.

Nå, men vi nåede da Kongemindet. Men så kom der en ordentlig tordenbyge og da ingen havde regntøj med, blev vi alle gennemblødte.

Det gjorde nu ikke så meget for det var sommer og varmt, men der var nogle af pigerne som havde fået nye sommerkjoler på og de var lavet af et mærkeligt stof. For da de blev gennemblødt, begyndte de at krybe, og i løbet af et øjeblik var de krympet så meget at de ikke kunne være i dem.

Et par af pigerne fik hurtigt kjolerne af, men en var så genert så hun beholdt den på, med et resultat at den revnede. Vi dumme drenge syntes det var vældigt sjovt så vi grinede mens tøserne tudede og Kofoed skældte ud!

Det blev en minderig dag, men hvor var det synd for de stakkels piger.

På cykeltur

Vores skovtur var spoleret og vi begav os på hjemvejen, men så gik der koks i det hele. For dækkene var jo krigsmateriale, så der var flere der punkterede. Kofoed havde ikke forstand på at lappe cykler, så jeg og en anden dreng blev sat til at lappe mens han kørte hjem med resten af flokken. Vi kom aldrig på cykeltur mere.

Botanik

Kofoed tog os ikke sjældent med på gåtur i naturen. Så skulle vi lære botanik. Det var også en god måde at lære planter at kende på.

De fleste var dog ligeglade og det ødelagde lidt af turene. Men her var Kofoed fornuftig nok. Han sagde bare:

”Hvis I ikke gider lære noget, så hold jer i det mindste så langt bagved så I ikke generer os andre”. Det gjorde de så og så fik vi alle noget ud af det.

Ekstra umage

Det var faktisk ret begrænset hvad vi lærte i skolen dengang. Fagene hed: Danmarkshistorie, Bibelhistorie, herunder salmevers og katekismus, Regning, Skrivning og Læsning.

Det vigtigste var næsten at kunne salmevers og katekismus udenad, og netop de to ting syntes jeg var aller mest åndsvagt. Derimod klarede jeg mig godt i de andre fag. Jeg gjorde mig også lidt ekstra umage, for jeg ville så gerne have lov til at komme på Statsskolen og blive student.

Brødrene Povl og Carlo

Jeg klarede også de prøver som både Carlo og Povl skulle kunne for at blive optaget. Men far sagde, nej!

Det var ikke nødvendigt at gå på Statsskole for at drive en gård. Jeg var jo Gårddrønt! Altså den der skulle drive gården videre efter Far, selv om jeg allerhelst ville lære noget om planteforædling som foregik på

Landbohøjskolen og det krævede en studentereksamen, måtte jeg altså slå det ud af hovedet.

Alle hjælp til

Vi gik kun i skole hver anden dag og det var meget praktisk, for så kunne forældrene få gavn af os børn hver anden dag, og den gang skulle man faktisk lave meget ude på landet.

Der var masser af ting vi skulle hjælpe til på landet dengang.

Alle hjælp til på landet

Midt i naturen

Noget af det jeg holdt allermest af, var når køerne stod ude på marken, så blev de nemlig ude også om natten, og så skulle der malkes derude, det var en oplevelse hver gang, især om morgenen, alt åndede fred og ro, man kunne mærke på køerne at de havde det virkelig dejligt. De nød at blive malket og

gumle græs i sig samtidig. Der var man ligesom eet med naturen.

Stærene gik lige op ad en og vendte kokagerne for at finde larver og lærkerne sang. Ofte skete det at jeg opdagede en lærkerede ved siden af hvor jeg sad og malkede. Det var sjovt at se hvordan køerne også tog hensyn til rederne. De trådte altid forsigtigt udenom for ikke at beskadige dem. Viberne holdt altid flyveopvisning nede over engen. Fantastisk som de fugle kan flyve. De svinger sig rundt, somme tider med bugen i vejret, men de har et voldsomt organ, det var et stort spektakkel når de rigtig tog fat. Harerne var også morsomme at se på når de legede tidligt om morgenen. Nogle gange kunne de springe højt op i luften, andre gange så det næsten ud som om de lavede boksekamp. De stod på bagbenene og fægtede mod hinanden med forbenene.

Vilde fugle

Man kunne også være heldig og se agerhønsene, men de var mere sky, kun dem der var opdrættet hos min søster, kunne man komme i nærheden af. Men lige så snart de fik kyllinger, skjulte de sig lynhurtigt så snart de opdagede en. Derimod var fasanerne ikke bange, og så var de meget flotte, når de kom ud på marken og rigtig brystede sig.

Alliker og råger havde også travlt. Det var også kokagerne de var interesseret i. Der må være mange larver der, for det så ud til at de fik noget ud at deres

søgen. Vi skulle også altid se hvem der kunne finde flest firkløver mens vi malkede. Det var jeg god til.

Engang fandt jeg en tolvkløver! Det var lidt af en sensation. Jeg tog den op til lærer Kofoed. Han pressede den og viste den frem. Der var ellers ingen der ville tro på det når jeg fortalte det.

Legesyge kalve

Når malkningen var overstået og alle køerne havde fået sig et nyt tøjrsdrag, var det mit arbejde at fodre kalve. De kunne gå ind om natten. Der var halm inde og lunt og godt.

De var ellers nogle sprælske fyre om morgenen. De var rigtig opsatte på at lege. De stangedes, hoppede op i vejret og slog ud med bagbenene, så det næsten var farligt at være inde hos dem. De fik valle og skummetmælk der var så sur og tyk så den næsten ikke kunne flyde, men de var helt vilde efter det og næsten ikke til at holde fra hinanden.

De store jagede de små væk så jeg måtte have en god kæp for at skille dem ad, og jeg var helt tilsmurt af deres fedtede muler inden jeg var færdig.

Speciel god ven

Lars Peter på Eske Damgård

Far havde meget opdræt af ungvæg og engang havde vi en tyrekalv som hed Eske Damgård. Karl havde købt ham på St. Spageregård i Østerlars. Han var min helt specielle ven. Jeg brugte ham til at ride på når han skulle ud på græs og ellers behøvede jeg ikke at have grime på ham. Han fulgte mig som en anden hund.

Han var i øvrigt på Nørregård i mange år og blev stamfader til mange køer.

Hønsene

Nu kom turen til gæs, høns og ænder. Jeg lukkede dem altid ud før jeg skulle malke, så de var i fuld gang med at hakke, spigge og snadre mens gæssene var ude i dammen og få morgenmad, men når jeg kaldte standsede al aktivitet straks og alle kom løbende fra alle sider for at få morgenmad.

En kælen gase.

Vi havde en gase der var så kælen. Han skulle altid stikke hovedet ind under trøjen på mig og kæle lidt, men han var også en vældig god vagthund. Han skræppede op når der kom nogen

og gik også til angreb hvis vi ikke passede på, men kun folk han ikke kendte. Posten, bageren, fiskemanden og andre han kendte, gjorde han aldrig noget.

Morgenmad

Nu manglede jeg bare at bære brænde ind til komfuret. To kurve kvas og to kurve brændeknuder, så var det tid til morgenmad, men så var klokken også blevet syv.

Morgenmaden bestod af "suva" og fedtemad med salt på eller havregrød. Det var en ordentlig portion man kunne sætte til livs på den tid af dagen.

Morgensyslerne var i øvrigt de samme selv om vi skulle i skole.

Høsten af kløver

Kløverhøsten var en dejlig tid. Når græsset var mejet og havde ligget et par dage, så skulle det vendes så det kunne tørre. Det gjorde vi med en "kjiva".

Det skulle samtidig løftes så det lå let, sådan at vinden kunne få fat i det. Det duftede så dejligt når det var blevet vendt nogle gange og "savan" (saften) var begyndt at gå ud af strået. Så skulle der stakkes. Far kom ud med hesteriven og rev "moene" (rader af nedslået græs) sammen i "rumper" og så gik vi med kjiver og lagde det op på ryttere. En trefod med lægter på tværs i en halv meters højde, sådan så der kunne komme luft ind under.

Der skulle det så ligge til det blev rigtigt tørt, så det kunne holde vinteren

over på "stæjnged" uden at brænde sammen. (stæjnged, loft af stænger eller rafter gerne fyldt op med ler for at begrænse en evt. ild)

45 grader

Så kom dagen hvor det skulle køres ind. Det var altid på nogle meget varme dage. Det var hårdt arbejde. Især for os drenge, for vi skulle "trokka". Det vil sige træde høet sammen så det ikke fyldte så meget på loftet. Der var ofte op til 45 graders varme, så vi svedte forfærdeligt og det værste var, at vi skulle strø salt ud over kløveret for at det skulle kunne holde sig, og det sved modbydeligt i huden når vi svedte så meget. En gang imellem måtte vi ned og skylle os over hele kroppen.

Men vi syntes alligevel det var festdage at køre ind.

Lars Peter som røgter

Sædhøsten

Det kunne også være hårdt i sædhøsten, når vi skulle stakke sæden efter selvbinderen.

Rugnegene var ofte meget lange så det kneb med at bakse med dem for en ung dreng og hveden kradsede fælt.

Aksene er så hårde, man kunne godt være hudløs på arme og kinder efter at have stakket en hel dag.

Derimod var havren dejlig blød. Det var en ren fornøjelse, men negene kunne godt være temmelig tunge.

Byg var meget lettere, dem kunne man tage et neg i hver hånd og holde ud fra kroppen. Kun var avner grimme hvis man fik dem ind under tøjet, for de har modhager så de ikke er til at fjerne igen.

Man havde aldrig besvær med at falde i søvn efter de dage, hvor man havde stakket sæd. Man kunne være så træt så man næsten ikke kunne malke om aftenen, men om morgenen var man så lige frisk igen.

Feststemning

Når vi skulle køre sæden ind, var der altid en vis feststemning.

Det var heller ikke så hårdt. Man tog jo kun et neg ad gangen, så det kunne vi magte og overse.

Vi drenge skulle altid sætte negene hjemme i sædgulvet. De skulle lægges på en bestemt måde med aksene opad og sådan at de pakkede sig selv.

Man kørte med to vogne, den ene ude på marken og for at læsse på, den

anden hjemme og læsse af.

En af pigerne var ”lâpaja”. Hun skulle lægge læsset så det ikke faldt af når man kørte hjem og sådan at det også var let at læsse af igen.

Lars Peter og Knud i høstvognen

At sætte i stak

Spændende var det når vi skulle sætte ”hæs”. Det vil sige sætte sæden i en stor stak.

Der skulle regnes ud hvor meget den skulle være i diameter for at passe til det antal læs man regnede med, at der var på det sædskifte, der skulle være i hæset.

Blev den for stor i bunden kom den jo til at se lidt halvfærdig ud, og så sagde naboerne: ”Nå hâr biddan skrumped?”

Altså I troede nok der var flere læs!

Og blev den for lille hed det sig: ”Naj se! Hâr ni fåed spir på gârijn?”

Da stakken var blevet alt for høj og smal.

Far lærte mig at beregne og sætte stak, og det har altid været mit arbejde hvor jeg har været.

Folk veg gerne udenom, for hvis den nu ikke kom til at passe i højden eller blev lidt skæv.

Jeg har altid været heldig. Hæsene har altid set nogenlunde ud.

Tærskehold

Det vi havde sat i hæs fik vi altid et omrejsende tærskeselskab til at tærske. Det var en særlig dag når de ankom, for det var folk der ikke lavede andet i hele tærskesæsonen, så det gik fra hånden og dem skulle man ikke sige imod. De gjorde kun hvad de var vant til og spurgte man dem om noget andet, sagde de simpelthen nej!

Traktorføreren var chef for foretagendet. Han tilså og havde ansvaret for at det hele virkede og var boss for folkene.

Ilæggeren var næstkommanderende, han skulle smøre tærskemaskinen og sørge for at den var i orden og ellers kun putte negene ned i cylinderen. Båndskæreren modtog negene fra ham der stod i stakken, skar båndet over og flyede ilæggeren dem.

Der var en mand i halmen og to til at bære sæd. Det var gerne et par kraftkarle, de skulle jo bære mange tons hver dag og ofte var der langt at gå med sækkene.

Op på loftet

Mange steder var der ikke en ordentlig trappe op til de lofter sæden altid skulle op på.

Ofte var der også så lavt til bjælkerne så man måtte gå ned i knæene for at komme under og med over 200 pund i sækken kunne det godt stramme lidt i ryg og knæer. Man var glad hver gang man nåede sædbunken.

Jeg har selv båret meget sæd på den måde, så jeg ved hvad det vil sige, jeg kan mærke det i ryggen den dag i dag. Det letteste var at stå i halmen for den kom i store knipper, og det gik forholdsvis langsomt. Så man kunne hvile lidt en gang imellem.

Ofte blev halmen sat i stak, det var noget jeg kunne lide. Det var ligesom med hæsene, de andre ville helst være fri og jeg syntes det var det bedste af alt.

De andre skulle lægge knipperne lige foran mig. Jeg skulle så anbringe dem rigtigt, så stakken ikke kunne tage regnvand ind.

Aftentoilette på gårdspladsen

Ugentligt bad

Den sæd vi havde liggende i sædgulvet tærskede vi lidt efter lidt når der

manglede skroning til grise og køer. Det var altid om lørdagen og det var meget praktisk for lørdag var den store badedag. Så blev der fyret op i den store badekakkelovn.

En ovn med en stor kobberkedel ovenpå. Den stod inde i badeværelset, så den samtidig kunne virke som varmekilde i rummet.

Når vi havde tærsket, var vi altid helt sorte af støv, så det var skønt at komme i baljen og så få rent tøj på.

Nørregård

Eget elektricitetsværk

Far var altid lidt forud for sin tid. Allerede i 1910 fik han lavet et elektricitetsværk på gården. Det bestod af 60 store glas-batterier. 30 plus og 30 minus. De var åbne, men ellers næsten magen til de batterier man har nu om dage, de var bare fem-seks gange så store.

De blev ladet op af en dynamo som stod inde i motorhuset og blev trukket af en Holstebro-motor.

Den var godt nok kun på 8 hk, men de må have regnet på en anden måde

dengang for den trak let både tærskværk og kværn.

Når akkumulatorerne var ladet op, kunne de holde til lys og et par elmotorer i ca. 10 dage. Strømmen var kun 110 volt. Motoren gik på petroleum. Den havde et stort svinghjul på halvdelen meter i diameter.

Den havde glødehoved som skulle varmes op før start og så havde den kun en cylinder, men den var til gengæld også stor. Jeg tror den var 25 cm i diameter.

Det var lidt besværligt at starte den, for svinghjulet var tungt at få sat fart på, men når det først kom lidt op i hastighed, gik resten af sig selv.

Denne motor holdt lige til krigen så blev den skiftet ud med en mere ny og moderne.

Denne var meget mindre, men havde 10 hk og trak også meget bedre end den gamle. Den var lettere at starte. Den havde to små svinghjul i stedet for det store og de var meget lettere at få fart på.

Gasgenerator

Da krigen kom, kunne vi ikke få petroleum nok, og så købte far en Vodskov gasgenerator. Den skulle fyres med fint kløvet brænde, så udviklede den gas og det var et udmærket drivmiddel. Dog lidt større arbejde for der skulle renses ud før hver start og så skulle der fyres op ligesom i en kakkelovn.

Vi skulle så vente til der udvikledes gas, men når først der var gas nok var

den let at starte og trak også udmærket og så var det billigt, for vi havde jo brændet i skoven.

10 liter petroleum

Jeg kan huske en sjov ting fra det sidste krigsår, da tjente jeg på Elleskov. Der havde vi ikke elektricitet, men kun petroleums lygter og rationen var ikke særlig stor så vi skulle spare meget på lyset.

Petroleummen var heller ikke særlig god, den havde det med at ose hvis man fik skruet lidt for højt op.

Ny Elleskov

Men en dag jeg var hjemme på Nørregård, gik jeg ud i motorhuset og rent tilfældigt tog jeg låget af tanken til motoren. Der var noget på!

Først troede jeg at det bare var kondensvand der havde samlet sig, men da jeg fik det op med en hævert viste det sig at være ren petroleum. Der var ca. 10 liter på.

Det kan nok være at jeg blev dagens mand da jeg kom tilbage til Ny Elleskov. 10 liter og så var den ren!

Lamperne havde aldrig lyst så godt før efter den aften.

Familien Dahl på Ny Elleskov:

Folmer, Henning Ejvind, Magda og Helge

Roerne

Om efteråret når det var tid til at tage roer op kom der en sur tid. Det var ofte regnvejr og så gik man og "klassede" i de dumme roer. Jeg havde ondt i ryggen hver dag.

Det var nok det værste arbejde for mig dengang.

Våd var man ofte, for der fandtes ikke ordentlige regnfrakker og plastik var ikke opfundet, kun gamle trøjer og overfrakker og de blev så tunge når de var rigtig gennemblødte, så de næsten ikke var til at have på og man kunne ikke arbejde sig varm ved at trække roer op.

De var heller ikke til at få tørre igen.

Roerne køres ind på Nørregård.

Bag ploven

Men det hele fik jo en ende og snart kunne vi spænde for ploven igen. Det var til gengæld noget af det bedste jeg vidste.

Man kunne gå dag ud og dag ind, op og ned ad marken, men kedeligt blev det aldrig.

Her gik man og filosoferede og fik ordnet hele verdenssituationen.

Alle man var gal på fik en ordentlig omgang uden at de svarede igen. Og så kunne man synge alle mulige sange.

Både dem man kunne og dem man ikke kunne, der var jo ingen der hørte det.

Knud med hestene, den til højre var August.

Hestene kunne også godt lide det. Man kunne mærke det på dem.

Der faldt sådan en ro over dem. Man følte sig ligesom et med naturen.

Harerne flyttede sig knapt nok når vi kom og fuglene kappedes om at være nærmest for at få de bedste orme. Alt åndede fred og ro.

Jeg kan godt forstå at bønder i dag er noget frustrerede. De kommer jo aldrig

ud og slapper ordentlig af i naturen. De sidder inde i et lukket førerhus med en larmende radio.

Jeg tror mange af dem ikke aner hvad de går glip af. De tror vist penge er mere værd end liv og natur.

Forplejning på marken

Når vi sådan var ude på marken, kom pigerne altid ud med formiddagskaffe og en god portion pålægsmadder klokken 9 om formiddagen og igen klokken 3 om eftermiddagen.

Der fik vi ostemad og hjemmebagt kringle.

Så gav vi hestene fik muleposer på.

Der var der havre og hakkelse i og så stod de og gumlede mens vi andre nød kaffen og ordnede verdenssituationen. Selv om det kunne være regnvejr og vådt når vi pløjede, så var det aldrig så slemt som når vi tog roer op.

Jeg syntes aldrig man blev så våd, og så det man gik oprejst gjorde vel at man ikke kom til at fryse så meget.

(Lars Peter fortæller mere i næste nummer...)

Bestyrelsen

	Formand: Hans Ressel Tlf.: 30 13 81 82 E-mail: fm@bslf.dk
	Næstformand: Elo Jacobsen Tlf.: 30 49 26 51 E-mail: nf@bslf.dk
	Kasserer: Tonni Jørgensen Tlf.: 56 96 45 58 E-mail: ks@bslf.dk
	Sekretær: Fie Ellebye Tlf.: 24 93 15 15 E-mail: sk@bslf.dk
	Best. Medl.: Susanne Ressel Tlf.: 56 95 81 82 E-mail: 1bm@bslf.dk
	Best. Medl.: Jørgen Elleby Tlf.: 42 19 90 91 E-mail: 2bm@bslf.dk
	Best. Medl.: Palle Pedersen Tlf.: 40 30 92 83 E-mail: 3bm@bslf.dk
	Suppl.: Erik Hørringsen Tlf.: 25 72 25 84 E-mail: 1s@bslf.dk
	Suppl.: Henning Wismann Tlf.: 51 50 81 76 E-mail: 2s@bslf.dk

Mails til hele bestyrelsen kan sendes på: bestyrelsen@bslf.dk

Anetræet

Redaktionen afsluttet 8. september

Redaktør
Jens Aagesen

Erfaringer og artikler du synes kunne have interesse for os andre, sendes til:

red@bslf.dk

Andre relevante links:

Hjemmeside: <https://bslf.dk>

Bornholmskegårde:
<https://bornholmskegaarde.dk/>

Brugernavn: bslfmedlem
Password: snogebæk

Foreningens Facebooksgruppe:
Du kan få godkendt din ansøgning, hvis du skriver dit medlemsnummer på anmodningen.

Åbningstider Bornholms Ø-Arkiv:

Mandag: 10:00 – 15:00

Tirsdag: Lukket

Onsdag: Lukket

Torsdag: 10:00 – 15:00

Fredag: 10:00 – 13:00

Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forenings Aktivitetskalender efterår 2022

Dato	Emne	Fra	Til	Sted
Lørdag, 24 sep. 2022	Gå på rov i dit familietræ - og bliv familiens historiefortæller, Dorte Kofoed.	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag, 05 okt. 2022	Slægtsforsker Cafe på Ø-arkivet.	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Ø-Arkivet
Søndag, 30 okt. 2022	Kastelletts fantastiske historie, Mette Gundel	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag, 02 nov. 2022	Slægtsforsker Cafe på Ø-arkivet.	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Ø-Arkivet
Onsdag, 16 nov. 2022	Foto/billedaften, Elo Jacobsen	19:15	21:30	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag, 23 nov. 2022	Folkeuniversitetet. Fake news i krig og fred, cand.mag. Niels Geckler	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Salen
Torsdag, 24 nov. 2022	Folkeuniversitetet. Brug og misbrug af historien, biblioteksleder Jon Madsen, Rønne	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Salen
Lørdag 26 nov. 2022	Julehygge med Quiz og Banko, Leder af Bornholms Ø-arkiv, cand. mag Anette Eriksen, fortæller om årets indkomster.	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
Mandag 28 nov. 2022	Folkeuniversitetet. Digital dannelse og fake news, cand.theol., ph.d. Jørn Henrik Olsen	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag 07 dec. 2022	Folkeuniversitetet. De Underjordiskes kulturhistorie, antropolog Lars Rømer, Ibsker	19:00	21:00	<i>Rønne Bibliotek – Salen</i>
				<i>Vend</i>

Hold dig opdateret på: <https://bslf.dk/da/arrangementer.html>.

Bornholms Slægts- og Lokalhistoriske Forenings Aktivitetskalender forår 2023

Dato	Emne	Fra	Til	Sted
Lørdag 21 jan. 2023	Bornholm i kilderne med Genealog med Klinisk Genetisk Afdeling på Rigshospitalet, Erik Kann	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag, 08 feb. 2023	Folkeuniversitetet. Bornholm som britisk-amerikansk spioncentral i den kolde krig, cand.mag. Niels Geckler	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Salen
Torsdag, 16 feb. 2023	Foto & billedaften, Elo Jacobsen	19:00	21:30	Rønne Bibliotek – Salen
Lørdag, 25 feb. 2023	Den vanskelige vej til de besværlige lægdsrullerne eller – er der en smutvej! Jørgen Kristensen	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
Onsdag, 08 mar. 2023	Folkeuniversitetet. Nyt fra Bornholms oldtid, arkæolog Finn Ole Sonne Nielsen	19:00	21:00	Rønne Bibliotek – Salen
Lørdag, 18 mar. 2023	Generalforsamling	14:00	17:00	Rønne Bibliotek – Salen
	Sommerferie			
Lørdag, 26 aug. 2023	Bustur på Bornholm, Tilmelding på tilmeld@bslf.dk	10:00	17:00	

Hold dig opdateret på: <https://bslf.dk/da/arrangementer.html>.